

Beregningstekniske ord og begreper

Ord og begreper i tarifforhandlinger

- Som et utgangspunkt for denne gjennomgangen av noen sentrale begreper i tarifforhandlinger tar vi utgangspunkt i lokale pottforhandlinger i kap 4
  - Vi legger til grunn at pottens størrelse var fastsatt til 5 % av lønnsmassen i 2022
- Med utgangspunkt i en kalender som viser lønnsutviklingen til en ansatt i 2022 ser vi nærmere på følgende:
  - Datolønn
  - Datolønnsvekst
  - Årslønn
  - Kostnad av tillegg i 2023
  - Overheng av tillegg gitt i 2023

Årslønn i 2022

2022	jan	feb	mar	april	mai	juni	juli	aug	sept	okt	nov	des	sum
Avtalt årslønn	600 000	600 000	600 000	600 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	
Mnd. Lønn	50 000	50 000	50 000	50 000	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	?

- 1. mai 2022 øker årslønnen i forbindelse med lønnsoppgjøret
  - Avtalt årslønn øker fra 600 000 til 630 000
- Hva blir da årslønnen i 2022?
  - En annen måte å uttrykke dette på er: «*hva var denne personens inntekt i løpet av 2022*»
- Viktig å skille mellom den avtalte årslønnen på et gitt tidspunkt og årslønnen i løpet av et kalenderår
- Differansen mellom lønnsnivået ved utgangen av 2022 og årslønnen (snittet for 2022)?
  - Overheng til 2023

MER DETALJERT KAN VI SI....

- Den øverste linjen i kalenderen viser hvilken årslønn denne personen har
- Den nederste linjen viser hva denne årslønnen tilsvarer pr mnd

Her ser vi en endring i den avtalte årslønnen til denne personen. Lønnen **øker fra 600 000 til 630 000..**

Datolønnen **pr april** 2022 er 600 000

Datolønnen **pr mai** 2022 er 630 000

Datolønnsveksten blir da 5%

Hva blir årslønnen i 2022? Kr 620 000

Nå som vi vet at årslønnen i 2022 var kr 620 000 ser vi også at årslønnen ved utgangen av 2022 var kr 10 000 høyere enn årslønnen. **Det er denne differansen vi kaller overheng.**

Overhenget er altså den delen av den avtalte økningen i årslønnen som denne personen ikke får før i 2023

Årslønn i 2022 og 2023

2022	jan	feb	mar	april	mai	juni	juli	aug	sept	okt	nov	des	sum
Avtalt årslønn	600 000	600 000	600 000	600 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	630 000	
Mnd. Lønn	50 000	50 000	50 000	50 000	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	52 500	620 000
2023	jan	feb	mar	april	mai	juni	juli	aug	sept	okt	nov	des	sum
Avtalt årslønn	630 000	630 000	630 000	630 000	664 000	664 000	664 000	664 000	664 000	664 000	664 000	664 000	
Mnd. Lønn	52 500	52 500	52 500	52 500	55 333	55 333	55 333	55 333	55 333	55 333	55 333	55 333	652 667

- Fra året 2022 beregnet vi årslønnen til kr 620 000
- Gjør vi samme øvelse for 2023, finner vi at årslønnen i 2023 var 652 667
- Summeoppgaver:

Hva blir årslønnsveksten i 2023?

Hva blir overhenget til 2024?

Årslønnsveksten i 2023:

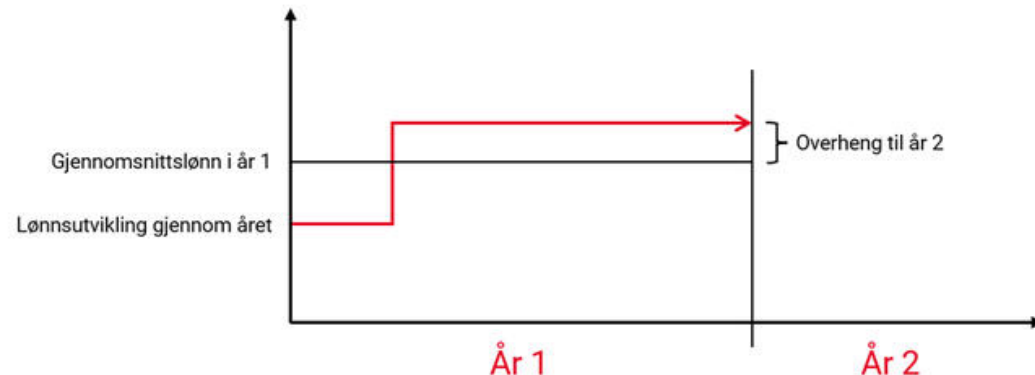
$$(652\,667 - 620\,000) / 620\,000 = 0,0527 = 5,3\%$$

Overhenget til 2024:

I kr blir det 11 333 når vi ser på differansen mellom årslønnen ved utgangen av året og årslønnen. I prosent blir overhenget

$$(664\,000 - 652\,667) / 630\,000 = 0,01798 = 1,8\%$$

Lønnsutvikling i 2023 (år 1) og overheng til 2024 (år 2)

- Resultatet av tariffoppgjøret i 2023 er at avtalt årslønn øker fra 630 000 til 664 000 med virkning fra 1. mai – rød graf
- For året i gjennomsnitt gir det en årslønn på kr 652 667 – sort linje
- Overhengen inn i 2024 er illustrert som avstanden mellom disse ved inngangen til 2024 (år 2) – tilsvarende kr 11 333

Frontfagsmodellen og lønnsdannelsen i Norge

- Lønnsdannelsen i Norge er basert på den såkalte frontfags-modellen, som innebærer at partene fra konkurranseutsatt industri (LO og NHO) forhandler først
- Sentrale hensyn hos partene i frontfagsforhandlingene er:
  - Kjøpekraften til arbeidstakerne (lønnsvekst i forhold til prisvekst)
  - Industriens lønnsomhet og konkurranseevne mot utlandet
- Resultatet i konkurranseutsatt industri (frontfagene) er normgivende for rammen i oppgjørende som følger i offentlig sektor

Fordeler og ulemper ved frontfagsmodellen

Sikrer lønnsomhet og konkurransekraft for industrien

Sikrer høy sysselsetting

Stabil lønns- og prisvekst

Motvirker inntektsulikhet

Forutsetter troverdige rammer i frontfaget.

-Resultatet i konkurranseutsatt industri over tid er likt rammen i sentralt oppgjør

Ikke nødvendigvis egnet til å løse rekrutteringsutfordringer enkelte sektorer

-«konserverer» lønnsforskjeller mellom sektorer i økonomien

Rammen i et lønnsoppgjør 1/3

- Rammen i et lønnsoppgjør kan sies å være et uttrykk for den "planlagte" årslønnsveksten for en gruppe ansatte
- Økonomien i lønnsoppgjør er satt sammen av flere elementer som til utgjør rammen
  - Overheng fra tillegg gitt året før
  - Kostnad fra tillegg som gis inneværende år (samlet tariff tillegg)
  - Anslag på glidning

Rammen i et lønnsoppgjør 2/3

Ramme 2024		Årsvirkning
Overheng fra 2023		1,8 %
Anslag på glidning		0,3 %
Tillegg i 2024	3,9 % pr 1.5	2,6 %
Totalt		4,7 %

Rammen i et lønnsoppgjør 3/3

Ramme 2024		Årsvirkning
Overheng fra 2023		1,8 %
Anslag på glidning		0,3 %
Sentralt tariff tillegg	3 % pr 1. mai	2 %
Sentralt avsatt pott til lokale forhandlinger	1,2 % pr 1. juli	0,6 %
Totalt		4,7 %

Beregnerens grunnleggende kompetanse

- Kjenne til og på en enkel måte kunne forklare viktige beregningstekniske begreper
- Vite hvilken informasjon som er nødvendig å skaffe til veie
- Bygge et beregningsopplegg som ivaretar relevante krav til informasjon. Evt nyttiggjøre seg etablerte beregningsopplegg
- Kommunikativ kompetanse

Forberedelsesfasen

- Samarbeid med arbeidsgiver om grunnlaget for forhandlingene
  - Er lønnsmassen er i samsvar med gruppen som omfattes av forhandlingene?
  - I kap 4: Er potten riktig beregnet?
  - Kap 3 og 5: Er beregning av overheng og glidning korrekt?
- Vurdere kostnaden av kravene som stilles
- Vurdere om profilen på kravene er i samsvar med lokale prioriteringer og forbundets overordnede lønnspolitikkk/sentrale føringer

Underveis i forhandlingsprosessen

- Vurdere tilbud fra arbeidsgiver
  - Svarer tilbudet opp ønsket profil?
  - Kostnaden ved tilbudet
    - Hvor stor er avstanden fra kravet?
    - Pro rata – betraktninger
- Synliggjøre og forstå interessekonflikter/ulike behov
- Avdekke feiloppfatninger/feilberegninger hos motpart
- Se behov for å rette opp skjevheter, prioritere grupper eller ansiennitetstrinn ++, med hensikt om å oppnå politiske mål

- I samarbeid med forhandlingsleder/utvalget kommunisere resultatet til medlemmene

- [illegible]